

ĎÁBLÍK

Elektronický měsíčník pro členy a přátele sdružení Calla • Číslo 125 • Vychází 19. listopadu 2013

Milí čtenáři,

od listopadu 1989 uteklo bezmála čtvrtstoletí. Asi nikoho z nás tehdy nenapadlo, že cesta ke společnosti, kde zájmy veřejné budou klíčové a politika službou občanu, bude tak dlouhá. Někdy se zdá, jakoby se od nás dokonce vzdalovala. V předminulém týdnu zveřejnila svoji výroční zprávu Bezpečnostní informační služba. Jak sama uvedla, snaží se tak upozornit veřejně na svá zjištění, o nichž průběžně a detailně informuje politiky, a že tou žábou na prameni nekonání nejsou zpravodajci.

Prioritně se zpráva, kterou si můžete přečíst [na webu](#), věnuje ochraně hospodářských zájmů státu před organizovaným zločinem, jehož: „cílem je získat takový vliv na představitele úřadů veřejné správy, který je v další fázi možné využívat, a to i dlouhodobě, pro vlastní obohacení formou nelegitimního odčerpávání finančních prostředků určených na různé projekty, jejichž cena je pro tyto účely uměle nadhodnocována.“ Nejen na centrální úrovni, ale i: „regionální klientelistické systémy, zaměřené na vyvádění prostředků z veřejných rozpočtů, prostupují na úrovni krajů veřejnou správou i podnikatelskou sférou. ... Jedna z klientelistických sítí byla zmapována v Ústeckém kraji, další se formovala v jihočeském regionu v souvislosti s prosazováním projektu Šumavské elektrické dráhy.“

V pátek jsem se zúčastnil veřejného projednání návrhu nového Programu rozvoje Jihočeského kraje na období 2014 až 2020. Programu, na jehož základě se budou koncipovat každoroční grantové programy a směřovat peníze z evropských fondů. Jen na granty by se tak mohlo během oněch šesti let rozdělit na půl miliardy korun z krajského rozpočtu. Bohužel obsah je vzdálen třem pilířům trvale udržitelného rozvoje. Vždy když jde o posilování ekonomického rozvoje, třebaš skrze navýšení cestovního ruchu, má docházet k ústupu od ochrany přírodních hodnot ke hledání kompromisů. Spousta silnic, dálnice, letiště, splavňování Vltavy, to vše má pokračovat. Novinkou pak je neskrývaná orientace na spalovnu v Českých Budějovicích, ve které by mělo skončit 80 % jihočeských odpadků. Přitom žádná opatření, která by měla snižovat množství odpadů či zkvalitnit třídění navrhována nejsou.

Tady někde za nezájmu starostů a obyvatel kraje, kterých na projednání bylo poskrovnu, o klíčové strategické dokumenty, se přitom črtají obrysy pro výše zmíněné systémy pro vyvádění veřejných peněz. Bude tomu jinak na blížícím se jednání o první aktualizaci územního plánu kraje? A což teprve při schvalování celostátní energetické koncepce. Své připomínky k ní ale můžete podat i sami, bez toho aniž byste museli jezdit do Prahy. Ode dneška k tomu najdete připravené texty na webu www.energetickakoncepce.cz, který jsme pro tyto účely vytvořili.

Edvard Sequens

V OBSAHU TAKÉ NAJDETE

Jak se měly jihočeské břehule v roce 2013	str. 3
Nové granty MŽP? Záplatování vlastní nečinnosti	str. 7
Ekologické organizace požadují přepracování energetické koncepce	str. 9-10
Přírodovědné vycházky s Callou v roce 2013	str. 11-13
Pozvánky na akce	str. 19-23

Jak se měly jihočeské břehule v roce 2013

Letošní rok byl rokem břehule. Česká společnost ornitologická vyhlásila Ptákem roku břehuli říční, naši nejmenší vlaštovku, která si pro svá hnízda vyhrabává každoročně hluboké nory. Protože se v Čechách ochranou břehulí zabýváme už mnoho let, pojali jsme tento rok jako možnost představit veřejnosti ještě lépe našeho oblíbeného opeřence a zároveň nepolevit ve snahách o jeho záchranu.

Základem pro účinnou ochranu břehulí je zachování jejich hnízdních stěn v dobrém stavu. V praxi to znamená nejméně jednou za dva roky strhnout svrchní vrstvu písku ve stěně, čímž zabráníme tvrdnutí materiálu i namnožení parazitů. V jižních Čechách jsme letos upravili dvě hnízdní stěny pro břehule – v pískovněch Lžín na Soběslavsku a Záblatí na Třeboňsku. Na některých jiných místech pak vydržely stěny, které Calla upravila či obnovila v minulých letech.

Rok 2013 byl v jižních Čechách neobvykle úspěšný, co se týče počtu břehulí. Na řadě lokalit počet hnízdních nor převýšil naše očekávání. Problematická však byla hnízdní sezóna vzhledem k počtu vyvedených mláďat.

„Břehule se v letošním roce musely vyrovnat s neobvykle chladným a deštivým jarem. Následkem nepříznivého počasí docházelo k sesuvům hnízdních stěn, což ptáky nutilo k náhradním snůškám vajec. Dalším problémem byl nedostatek potravy, tedy létajícího hmyzu, což vedlo k úhynu mnoha mláďat a dokonce i dospělých jedinců,“ komentuje letošní rok expert na břehule Petr Heneberg. V takové hnízdní sezóně je dostupnost a kvalita hnízdních stěn ještě důležitější, než jindy.

Na obou pískovněch, kde hnízdní stěnu letos Calla upravila, došlo ke zvýšení počtu břehulí. Konkrétně ve Lžíně jsme napočítali 238 a v Záblatí 154 hnízdních nor. Potěšující je také nárůst počtu nor v pískovně Třebeč, konkrétně na číslo 150. Zdejší hnízdní stěna vydržela v dobrém stavu už druhým rokem a nebylo třeba ji obnovovat.

Největší kolonie břehulí se v jižních Čechách pravidelně usídlují právě v cíleně udržovaných stěnách. Kromě těch, o něž se stará Calla, jde také o pískovnu V Holí u Strakonic, pískovny Cep I a Halámky na Třeboňsku, Přírodní památka Pískovna na Cvičišti na okraji Jindřichova Hradce a lom Slapy u Tábora. Díky úsilí mnoha organizací i jednotlivců se tak daří vytvářet pro jihočeské břehule vhodné podmínky i přesto, že jejich původní hnízdiště v březích řek byla při regulacích vodních toků (zatím) nenávratně zničena.

Jiří Řehounek

Břehulí adopce jako netradiční vánoční dárek

Také v letošním roce můžete své blízké potěšit netradičním vánočním dárkem – udělejte z nich adoptivní rodiče ohrožených břehulí. Všichni dárci v našem projektu „Adoptujte břehuli!“ dostávají za normálních okolností certifikát se svým jménem. Pokud však chtějí symbolickou adopci někomu věnovat (nejen k vánocům, ale i při jiné příležitosti), napíšeme na certifikát jméno podle jejich přání.

Pokud vyjdeme z letošních čísel na „našich“ hnízdnicích lokalitách, pak příspěvek 1000 Kč letos pomohl k vytvoření vhodných hnízdnicích podmínek asi pro 20 párů břehulí. Přepočít se samozřejmě může z roku na rok lišit, protože počet hnízdnicích ptáků neovlivňuje pouze kvalita hnízdnicí stěny, ale i mnoho dalších faktorů, z nichž některé jsou neovlivnitelné (např. nebezpečí na migračních trasách břehulí z Afriky).

Pokud jste se rozhodli podpořit ochranu břehulí, číslo našeho účtu je 3202800544/0600, jako variabilní symbol použijte číslo 333. Do zprávy pro příjemce uveďte prosím slovo "břehule" a Vaše jméno, abychom správně rozpoznali účel Vašeho daru. Přispět můžete také osobně přímo v kanceláři Cally. V případě zájmu samozřejmě můžeme vystavit potvrzení kvůli odečtení daru z daňového základu.

Více informací o projektu „Adoptujte břehuli!“ a břehulích samotných naleznete na naší webové stránce www.calla.cz/brehule.

Jiří Řehounek

ADOPTUJTE BŘEHULI!

Podrobnosti na www.calla.cz/brehule.

Vědci zveřejnili šumavské výzkumy, dokazují schopnost přirozené obnovy lesů

Do vleklé diskuse o dalším směřování Národního parku Šumava přibyla nová fakta. Vědci se rozhodli zveřejnit výsledky řady dlouhodobých výzkumů zabývajících se šumavskou přírodou. Výzkumy se týkají právě nejvíce diskutovaných témat, jako je dynamika lýkožrouta smrkového, schopnost přirozené obnovy šumavských horských lesů a rašelinišť, či regenerace šumavských jezer. Výzkumy potvrzují nejen unikátnost šumavské přírody, ale i její schopnost přirozené obnovy. Dávají za pravdu těm, kteří prosazují důležitost bezzásahových zón a vyvracejí častá tvrzení o mrtvé přírodě zničené kůrovcem.

„Výsledky výzkumů dokazují, že i přes kůrovcovou gradaci a následné odumírání dospělých smrků, je příroda v centrální části Šumavy unikátním a plně živým ekosystémem, kterému lesnické zásahy v zásadě škodí, protože ho odklánějí od přirozeného vývoje,“ vysvětluje jeden z autorů Doc. RNDr. Jakub Hruška, CSc.

Výsledky výzkumů byly zveřejněny v říjnovém čísle časopisu Živa, který vydává Akademie věd České republiky. Jsou zpracovány v podobě populárně-vědeckých článků, aby byly srozumitelné nejen odborníkům, ale i laikům, kterým problematika Národního parku Šumava není lhostejná. Kromě článků věnujících se výsledkům výzkumů je zde publikován i návrh nové zonace NP Šumava, který z těchto vědeckých výzkumů vychází.

„Diskuse o dalším směřování Národního parku Šumava by měla být především diskuse odborníků, zakládající se na vědeckých faktech. Problematika lesních ekosystémů a přirozené obnovy horských lesů je poměrně složitá a zjednodušení typu 'uschlý strom rovná se mrtvý les', jsou pouze účelovým nástrojem pro manipulaci s veřejným míněním. Řada lidí, včetně politiků v předvolebních diskusích, ze sebe dnes dělá odborníky na Šumavu jen proto, že se tam byli projít a viděli tam uschlé stromy. O přirozeném vývoji lesa ale nevědí nic a vše srovnávají s hospodářským lesem. Doporučuji veřejnosti, aby se nenechala oklamat některými politiky a dalšími lidmi, kteří mají na Šumavě své vlastní zájmy. Díky zveřejnění vědeckých faktů se mohou lidé sami přesvědčit, jaká je na Šumavě situace a udělat si svůj vlastní názor,“ komentuje zveřejnění výsledků Doc. RNDr. Jakub Hruška, CSc.

Tiskové sdělení Stínové vědecké rady NP Šumava

Miloš Kužvart dobré vědomosti o vědcích na Šumavě neprokázal

Praktiky politiků před volbami v tisku jsou v podstatě známé. Zadávají inzeráty, vyhlízející jako seriózní novinové články, aby tak získali čtenáře, kteří o jejich nenápadném označení často nemají tušení. Potud nic nového neobsahují ani dva celostránkové PR články od jihočeské jedničky SPOZ Miloše Kužvarta o "zločinech na Šumavě".

Nemohl jsem ale uvěřit očím, když jsem četl, co si Miloš Kužvart v evidentní snaze zalíbit se části jihočeské veřejnosti (zaujaté vůči vědeckým názorům o NP Šumava) dovolil k vědcům. Že by bývalý ministr životního prostředí netušil, jak, za co a komu jsou určeny granty na vědecké výzkumy? Myslím, že jeho politický nástup za SPOZ v jižních Čechách může skončit řadou trestných oznámení. Nedovedu si představit, že zostuzení vědci na sobě nechají jeho tvrzení o milionových příjmech.

V jednom z článků Kužvart spojuje vědce s údajnými miliardami z veřejných peněz na „šumavské granty“ a účelově tak mate veřejnost, protože částky nedostává vědec (řešitel grantu), ale jeho zaměstnavatel (nositel grantu – Akademie věd nebo univerzita). A v zájmu vědce je, aby užívání peněz a výsledků grantu společně s agenturou pečlivě kontroloval, protože jinak by o grant snadno přišel. Výsledky projektu (například články, patenty, sbírky biologických materiálů, prezentace pro veřejnost) jsou ostatně k nalezení v databázi www.isav.cz.

Nehodlám komentovat některá Kužvartova (dávno vyvrácená) tvrzení a diskutovat o odborných otázkách. Výsměchem pravdě je ale Kužvartem uvedená podpora projektu „Ekologické, evoluční a experimentálně biologické přístupy ke studiu a vzniku a významu biodiverzity“ za 200 milionů. Částka zřejmě měla vydráždit fantazii zaujatých čtenářů. Autor jim ale jaksí zamlčel, že to byl takzvaný „záměr“, za který získané prostředky pokrývaly většinu vědecké práce celé Přírodovědecké fakulty Jihočeské univerzity celých 7 let. Částka asi 24 milionů ročně, poskytovaná státním rozpočtem, finančně zajišťovala odbornou výchovu, stipendia a výzkum stovek studentů, doktorandů a postdoktorandů, přičemž

uváděná profesorka Šantrůčková byla jen koordinátorem „záměru“, který univerzitě přinesl 771 výsledků, většinou článků v prestižních zahraničních impaktovaných vědeckých časopisech a „záměr“ byl po skončení hodnocen jako vynikající, s mezinárodním významem. Na věci je nejpikantnější, že projekt neměl se Šumavou naprosto žádnou souvislost! Za vyloženou lež je možné prohlásit i tvrzení, že některý ze jmenovaných docentů či profesorů Jihočeské univerzity získal vědecký titul díky „šumavskému výzkumu“.

Nemá asi smysl vypočítávat, za jakých podmínek může vědec finance použít na bádání, jak je kontrolován a jak smějí být peníze využity. Chci ale říci, že nejsou na světě vědecké instituce, jejichž chloubou by nebyly částky, získané prostřednictvím grantů a pokud je poskytuje stát, chlubí se jimi i ten. Na tomto principu je totiž založen pokrok a také úroveň života společnosti. Stačí jen pomyslet, jak věda přispívá ke zdraví populace, úrovni technického pokroku,...

Ptám se, zda je vůbec možné, aby ministr životního prostředí zpochybňoval fakt, že Přírodovědecká fakulta Jihočeské univerzity obdržela na výzkum v letech 2003 až 2011 z národních zdrojů 1,1 miliardy korun, nebo že českobudějovické Biologické centrum AV obdrželo z různých státních a evropských grantů a fondů víc než dvě miliardy korun? Vždyť fakta svědčí o výjimečné, mezinárodně uznávané vědecké kvalitě obou institucí. Jak se ale zdá, Miloš Kužvart může. Ale pak je asi oprávněnou otázkou, zda by také mohl stanout v čele jakéhokoli ministerstva.

Poznámky:

Sám bych si o fungování grantů netroufl fundovaně psát, a proto jsem využil stanoviska profesora Pavla Kindlmanna z Karlovy Univerzity, která jsem si dovolil zestručnit.

Není bez zajímavosti, že dvě inzertní strany v deníku stojí podle ceníku s DPH přes 2 miliony. Údajně platil Zemanům poradce, bývalý velitel tankové divize Zdeněk Zbytek, který byl podle informací některých medií před dvaceti lety připraven zasáhnout proti sametové revoluci.

Jaksi nesedí ani informace, že Miloš Kužvart přednáší na Přírodovědecké fakultě Karlovy univerzity. Podle dostupných informací tam přednáší jeho bratr Petr, kterého si já osobně velice vážím.

Václav Bouda, psáno pro
boudavaclav.blog.respekt.ihned.cz

Ředitel Mánek: „Skvěle hospodařím a stavebními akcemi měním Šumavu na evropský národní park!“

Ředitel NP Šumava Mánek (ODS) uvedl v tiskové zprávě, že Šumava prožívá jeden z nejbohatších roků v historii CHKO a NP. Prohlásil také, že bude moderní národní park inspirovaný Evropou. Skutečnost je však naprosto jiná. Doslova mimo jiné napsal:

„I při nejnižších příjmech na činnost a historicky nejnižších těžbách, tedy s historicky nejmenšími prostředky na straně příjmů stavíme mosty, opravujeme silnice, stavíme vyhlídky, opravujeme vlastní nemovitosti, máme zásobník plný projektů. Všechno zvládáme s historicky nejnižším počtem zaměstnanců - 275 a na účtu máme dnes dostatek prostředků na pohodlný chod organizace.“

„Kácíme mnohem méně dřeva, než tomu bylo v minulosti, přitom z jeho prodeje máme stejný zisk. Zdravá a funkční ekonomika tak jde ruku v ruce s ochranou přírody.“

“Budujeme moderní národní park, kde má vedle divočiny prostor i zhýčkaný turista. Inspirujeme se v národních parcích celé Evropy, protože jsme přesvědčeni, že jedině tak může Šumava obstát v silné konkurenci.“

Skutečnost je však mnohem prozaičtější. Správa NP snížila náklady například tím, že propustila zaměstnance, kteří patřili k nejlepším. Odejít musela třetina oddělení, které má chránit šumavskou krajinu před živelnou výstavbou - včetně architektky, jež nesouhlasila s dodatečným povolováním černých staveb. Skončil hlavní tvůrce informačních středisek, který v parku pracoval dvacet let. Propuštěn byl zoolog, který se zabýval ochranou ptáků, zejména kriticky ohroženého tetřeva, i jeho kolega, který pracoval na důležitém výzkumu šumavských rysů, losů a jiných vzácných zvířat. Vyhozen byl i expert, který měl na starosti ozdravění rašelinišť a varování před povodněmi.

Úspory v lesnické činnosti jdou zase na úkor péče o les. Zalesňování rozsáhlých holin, přeměna smrkových monokultur v nižších polohách NP podsadbami listnáčů a jedlí, ochrana vysázených stromů proti buňeni a zvěři představují nákladné práce. V rozporu s tvrzením ředitele Mánka použití sazenic listnatých stromů klesá. V roce 2010 (ředitel Krejčí) to bylo 558 tisíc, v roce 2011 (ředitel Stráský) 336 tisíc a v roce 2012 (ředitel Stráský a Mánek) už jen 209 tisíc. Také plochu holin, kterých je pořád kolem 1000 ha, se novému vedení nedaří zmenšit, ač tvrdí, že úspěšně zalesňuje. Potichu však vytváří nové a nové holiny. V roce 2010 jich bylo v NP Šumava celkem 904,31 ha, v roce 2011 celých 1 036,16 ha a v roce 2012 to bylo 951,52 ha (vždy k 31.12. daného roku).

O “evropské úrovni” současného vedení NP Šumava svědčí apely 72 ředitelů NP a odborných pracovišť z celé Evropy, dopisy Světového svazu ochrany přírody i reakce evropských expertů na ochranu biodiverzity, kteří právě tento týden Šumavu navštívili. Ti všichni žádají Českou republiku, aby zde nesnižovala ochranu světově unikátní přírody.

Nejvýmluvnější je ovšem bezprecedentní návrh ředitele Jiřího Mánka na vyřazení NP Šumava z kategorie národních parků v mezinárodní klasifikaci a jeho vyškrtnutí ze světového seznamu národních parků, který vede OSN. Mánek tento návrh předložil ministerstvu životního prostředí v rámci schvalování nového plánu péče.

“Sebechvála ředitele Mánka pěkně smrdí. Každý, kdo rozumí řízení péče o chráněná území, vidí, v jakém rozkladu se správa šumavského parku nachází. Nejvíce jsem se ovšem zasmál výčtu stavebních projektů a tvrzení ředitele, že buduje moderní národní park, inspirovaný v parcích celé Evropy. Kvalita evropských ani světových národních parků se nepoměruje stavebními investicemi, ale ochranou divočiny, přírodní rozmanitostí, minimalizací lidských zásahů a šetrnou návštěvností. To vše jsou přístupy, s nimiž je počínání ředitele Mánka v přímém a naprostém protikladu,” komentoval vyjádření Jiřího Mánka Jaromír Bláha z Hnutí DUHA.

Tiskovou zprávu Hnutí DUHA upravil Jiří Řehounek

Nové granty MŽP? Záplatování vlastní nečinnosti

Ministr životního prostředí a nový poslanec Podivínský (KDU-ČSL) navrhuje, aby za nečinné ministerstvo černé skládky zdarma likvidovali ve volném čase sami občané. Podle neziskových organizací to vyplývá z čerstvě [vypsáných grantů](#) Ministerstva životního prostředí. Ekologové se obávají, že tímto pouze záplatuje problém, kterému ministr za ODS Chalupa ani ministr v demisi Podivínský dlouhodobě [nevěnovali pozornost](#). Na další potřebné programy, jako je péče o vzácné přírodní lokality, staré aleje nebo poskytování praktických rad domácnostem, tak letos ministerstvo nenabízí ani korunu.

Problematiku černých skládek měl řešit nový zákon o odpadech, který ministři Chalupa ani Podivínský nepředložili. Nyní chce ministerstvo, aby tento problém za ně řešila občanská sdružení. Alokace finančních prostředků na tuto činnost přitom ve srovnání s rokem 2011 představuje pokles dotací tohoto typu o 80 %, čímž se ochrana životního prostředí a přírody řadí mezi nejméně podporované oblasti veřejného zájmu vůbec.

Ministr životního prostředí v demisi Podivínský (zároveň nový poslanec za KDU-ČSL) tak z podpory vyřadil úspěšné a veřejně prospěšné aktivity. V roce 2011 MŽP podpořilo například rozvoj přírodních zahrad a přírodě blízkých úprav krajiny na Liberecku, v roce 2009 pak revitalizaci lomu Hády u Brna či projekt Čistější ovzduší pro Ostravsko. V letech 2004 až 2011 MŽP podpořilo vydávání časopisu Bedrník, který dlouhodobě odebíralo více než 800 základních a středních škol. Ještě v roce 2012 MŽP podpořilo vydávání odborného časopisu Ochrana ovzduší, který nyní po padesáti letech své existence nejspíše končí.

Mgr. Júlia Sokolovičová ze Zeleného kruhu uvádí: „Pro nevládní organizace je nemilým překvapením takové omezení služeb pro veřejnost. Grantová výzva MŽP byla často poslední příležitostí pro malá a místní občanská sdružení, jak sehnat podporu pro péči o vzácné přírodní lokality jako jsou orchidejové louky či staré aleje, tvorbu naučných stezek, poskytování praktického poradenství pro domácnosti a informačních materiálů pro veřejnost. Z této grantové výzvy lze pořídit snad pouze benzín na dopravu na místo černé skládky.“

Mgr. Daniel Vondrouš ze Zeleného kruhu uvádí: „Ekologické organizace hodnotí práci úřednického ministra životního prostředí Podivínského velmi kriticky. Nečinnost ministra bije do očí především v oblasti omezení skládkování – nedokázal připravit program předcházení vzniku odpadu ani předložit připravené zákony, namísto toho naopak před dvěma týdny podpořil zablokování recyklace v České republice. Recyklace domácích odpadků u nás v roce 2012 dokonce klesla. Ministr se však řešení příčin problému vyhýbá.“

Edvard Sequens ze sdružení Calla uvádí: „Ministr Podivínský paradoxně dotáhl do praktické podoby přání Milouše Jakeše, aby nevládní organizace jen uklízely přírodu a nepletly se do prevence nebo hájení veřejných zájmů. Svým zvláštním přístupem navazujícím na předchozí ministry Drobila a Chalupu tak činí tečku za porevolučním obdobím, kdy neziskový sektor nacházel na ministerstvu podporu a ruku ke spolupráci.“

Jan Nezhyba z Arniky uvádí: „Jestli je vypsání minigrantů na likvidaci černých skládek to jediné, co umí ministr Podivínský udělat pro lepší odpadové hospodářství v Česku, měl by jít sám sebe obřadně vyhodit. Míra recyklace u nás loni klesla, systémové řešení odpadové politiky chybí, finanční motivace lidí, která by zvýšila třídění a snížila poplatky za popelnice, neexistuje. Ekologické organizace přitom dlouhodobě navrhují systémová řešení, která by snížila jak množství produkovaného odpadu, tak finanční zátěž českých rodin podle motta Co vytrídí, neplatí.“

Společná tisková zpráva ekologických organizací

Kamarádšoft s ministrem Podivínským

„Ministr životního prostředí Tomáš Podivínský posílí zapojení nevládních organizací do témat životního prostředí.“ Tak zní nadpis tiskové zprávy ministerstva z 5. listopadu tohoto roku. Na vysvětlenou zpráva ještě dodává, že pan ministr v demisi jmenoval svým poradcem exministra Libora Ambrozka, který má posílit komunikaci ministerstva s nevládními neziskovými organizacemi.

„Ministr životního prostředí Tomáš Jan Podivínský požádal pana Ambrozka, aby ustavil RACEK (Rada celkové environmentální koncepce). RACEK bude sdružovat odborníky z nevládních neziskových organizací, kteří budou poradním orgánem ministra pro environmentální politiku Ministerstva životního prostředí. Zastoupení nevládních organizací při tvorbě koncepcí a legislativy v oblasti životního prostředí, ať už na národní, nebo celoevropské úrovni, je jednou z cest, jak zapojit občanskou společnost do ochrany přírody a krajiny,“ píše v tiskové zprávě mluvčí ministerstva Matyáš Vitík, jeden z mnoha na slovo vzatých odborníků, kteří posílili ministerský tým přímo z centrály ODS.

Tak tohle se snad nedá ze strany vedení MŽP nazvat ani obratem o 180 stupňů, to je spíš trojitý odpíchnutý rittberger. Tomáš Podivínský, který ho právě vykroužil, byl do funkce náměstka vybrán exministrem Chalupou. Nikdy se ani slovíčkem neozval proti vyhazování odborníků z resortu, proti jmenování nekvalifikovaného Jana Stráského ředitelem NP Šumava ani proti systematickému osekávání grantů pro neziskovky či Programu péče o krajinu. Důsledně mlčel, když se Matyáš Vitík nebo tiskový mluvčí Správy NP Šumava Pavel Pechoušek tvrdě naváželi do neziskovek a vědců. Díky němu na ministerstvu stále zůstávají lidé spjatí s érou ministrů Drobila a Chalupy, včetně jeho samého. Ani v Rusnokově vládě se příliš nepředvedl. Stačil na MŽP zrušit oddělení zabývající se ekologickou výchovou a v recyklaci odpadů vytyčil cíle, které naše země splnila už před lety.

Zato sebevědomí panu Podivínskému nechybí. Sám se prohlašuje za nejlepšího lidoveckého odborníka na životní prostředí, čímž tak nějak naznačuje, že by ministerský post bral i nadále. Skoro to vypadá, že ministerstvo by bez něj zašlo na úbytě. Připomeňme, že bývalý kariérní diplomat Tomáš Podivínský je absolventem Fakulty sociálních věd UK a Diplomatické akademie. Takže další odborník ve vládě odborníků nejodborníkovatějšího odborníka Miloše Zemana.

„S takovejma dá ten kamarádšoft fušku,“ odpovídá ve filmové pohádce Lotrando a Zubejda Pavel Zedníček (alias drvoštěp Drnec) na otázku, proč se neveselí na oslavě se sultánem, který mu dal pár hodin předtím málem setnout hlavu. Na úvaze čtenářů Ďáblíka ponechávám, kdo je v naší nejnovější pohádce sultánem Solimánem,

Jiří Řehounek

ZELENÉ PERLY ZA ROK 2013

„Jsou dvě věci, které umím – životní prostředí a diplomacii. Troufnu si říct, že životní prostředí umím o trochu lépe. Hlavně však v tomto resortu vidím hmatatelné výsledky, které pro lidi mohou realizovat.“

Tomáš Podivínský, ministr životního prostředí v demisi, Česká pozice, 8.11. 2013

„Nejúčelnější by bylo pokračovat v tom, co jsem začal. A myslím, že v lidové straně není nikdo, kdo by byl v tomto oboru erudovanější než já.“

Tomáš Podivínský, ministr životního prostředí v demisi, Novinky.cz, 8. 11. 2013

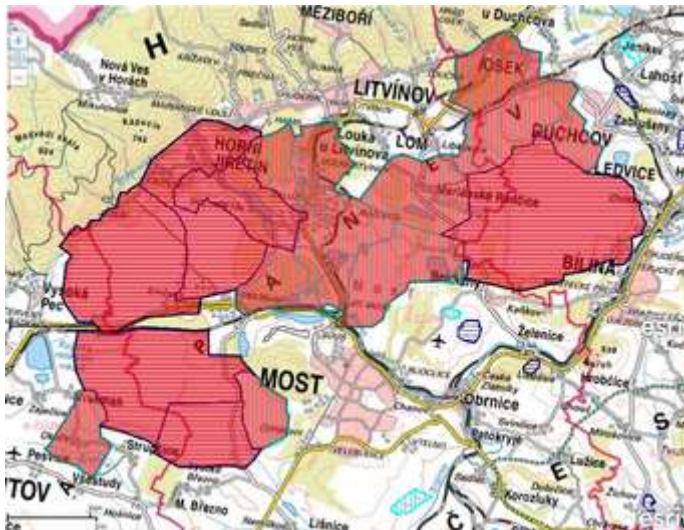
Pan ministr v demisi ze Zemanovy vlády neodstoupí. Naopak si nepokrytě řekl o pokračování své mise na ministerstvu životního prostředí. Zároveň Tomáš Podivínský mimoděk dokazuje, že pravověrný lidovec rád posedí v jakékoli vládě.

Ekologické organizace požadují přepracování energetické koncepce

Ekologické organizace požadují, aby ministerstvo životního prostředí vrátilo ministerstvu průmyslu k přepracování aktualizaci státní energetické koncepce, jejíž dopady na životní prostředí právě posuzuje. Ministerstvo průmyslu totiž opakovaně nerespektuje zákonný požadavek na důkladné posouzení více variant ani hlavní příležitosti k modernizaci české energetiky. Zatím poslední návrh energetické koncepce a vyhodnocení připomínek k jejím vlivům na životní prostředí byly zveřejněny [v databázi CENIA](#).

Úředníci ministra Ciencaly svérázně obešli zákonný požadavek ministerstva životního prostředí na zpracování více variant energetické koncepce. Vytáhli pouze ze šuplíku scénář, který v roce 2004 vypracoval tým tehdejšího náměstka ministra průmyslu Martina Peciny. Nepřipravili tedy požadovanou progresivní variantu vycházející z evropských strategií snižování emisí skleníkových plynů, zvyšování podílu obnovitelných zdrojů a maximalizace energetické efektivity. Aktuální verze koncepce je tak ještě horší, než byla její předchůdkyně z letošního jara.

Formálně jsou sice předloženy dvě varianty, obě ovšem vycházejí ze stejných škodlivých přístupů: pomalého nárůstu energetické účinnosti, masivních vývozů elektřiny a orientaci na fosilní a jaderné zdroje. Scénáře se liší jen v tom, že v druhém, Pecinově, ministr Ciencala vysloveně počítá s tím, že dovolí uhlobaronům Pavlu Tykačovi a Janu Dienstlovi zbourat Horní Jiřetín a Černice.

V nové verzi energetické koncepce pak Ciencalovi úředníci kolem limitů těžby uhlí nepřijatelně mlží. Podle zde uvedeného grafu vývoje spotřeby energetických zdrojů je patrné, že návrh s hnědým uhlím za územními ekologickými limity těžby minimálně do roku 2030 nepočítá. Ale zachování limitů, které bylo jedním z východisek na jaře zveřejněného návrhu SEK, z aktuální verze úplně vypadlo a je nahrazeno „*respektováním existujících dobývacích prostorů*“. V existujících dobývacích prostorech se ovšem nachází nejen Horní Jiřetín a Černice, ale i další města a obce: Osek, Mariánské Radčice, Okořín, část litvínovské čtvrti Hamr či celý areál Unipetrolu Litvínov (viz příloženou mapu). Aktuální verze koncepce tedy s ochranou sídel ohrožených těžbou uhlí nepočítá a oproti předchozí variantě je proto podstatně horší.

Ve srovnání se spornou pozicí k těžbě hnědého uhlí je stanovisko koncepce k obnovitelným zdrojům jasné. Ministerstvo průmyslu hodlá ukončit jejich podporu. Princip minimálních výkupních cen zůstane zachován – má být ovšem uplatněn pro nové jaderné reaktory. ČEZ by tak byl zbaven podnikatelského rizika na úkor spotřebitelů, které by to mohlo vyjít ještě draž než dnešní podpora čistých zdrojů.

V rozporu s deklarovaným úsilím o zlepšování energetické efektivity je záměr razantně zvýšit spalování odpadu. Z pohledu celkové energetické bilance je recyklace výrazně účinnější, a to i v případě biologicky rozložitelných odpadů. Ministr Ciencala však navrhuje většinu recyklovatelných odpadů prohnat komínem nových spaloven.

Pokud má být výsledkem návrhu energetické koncepce rostoucí spotřeba energetických zdrojů, nárůst naší dovozní závislosti na ropě, plynu a uranu na 70 % veškeré v tuzemsku spotřebované energie a nové jaderné elektrárny - a vedle toho jen nedostatečný podíl čisté energie z obnovitelných zdrojů, tak je tu něco hodně špatně. Potřebujeme moderní energetiku evropského střihu, a ne oprašování reliktní minulosti.

Společná tisková zpráva ekologických nevládních organizací

Senát odmítl kroky, které by posílily jadernou bezpečnost

Senátoři se dnes kriticky vyjádřili k návrhu Evropské komise [novelizovat směrnici EURATOM o jaderné bezpečnosti](#), která by mohla výrazně posílit ochranu obyvatel Evropské unie před možnými následky jaderné havárie. Přidali se tak k Rusnokově vládě v demisi, která činí aktivní kroky pro zamítnutí tohoto návrhu. Hlavním důvodem odmítání ze strany českých politiků je strach z možnosti porovnávat úroveň jaderné bezpečnosti navzájem v rámci členských zemí EU. Především pak obava, že jaderná elektrárna Dukovany by v takovém srovnání propadla a její životnost by nemohla být prodloužena. Premiér Rusnok v demisi prohlásil doslova: „Tady jde o životnost Dukovan“, senátor za ODS Miloš Vystrčil pak: „Prodloužení Dukovan je ve velkém ohrožení“.

Vzájemné mezinárodní hodnocení je dle Cally a Jihočeských matek potřebné, protože následky po jaderných haváriích by se nemusely omezit na hranice jednotlivých zemí. Jak ukázaly zátěžové testy provedené po havárii ve Fukušimě, prakticky všechny hodnocené jaderné elektrárny by měly prodělat zdokonalení v oblasti bezpečnosti.

Podle sdružení Calla a Jihočeské matky, které mají praktické zkušenosti z účasti v procesech povolování jaderných zařízení v České republice, by návrh směrnice mohl přinést potřebná zlepšení i v této oblasti. Požaduje totiž, aby obyvatelstvo: „dostalo včasné a účinné příležitosti podílet se na procesu udělování povolení pro jaderná zařízení.“ Český atomový zákon vylučuje z řízení veřejnost. Ani ostatní povolovací procesy nejsou bez vad - v této chvíli je vedeno vytýkací řízení Evropské komise vůči České republice pro nenaplnění požadavků směrnice o posuzování vlivů na životní prostředí.

Edvard Sequens ze sdružení Calla řekl: „Až hysterická reakce některých českých politiků, u nichž je známá nekritická podpora jaderné energetice, na návrh evropské komise vzájemně srovnat úroveň jaderné bezpečnosti, otevírá otázku – obstála by v takovém srovnání jaderná elektrárna Dukovany? Není její další provoz hazardem se zdravím obyvatel?“

Monika Machová Wittingerová z Jihočeských matek doplnila: „Pokud by byly naše jaderné elektrárny skutečně tak bezpečné, jak se tvrdí, neměli bychom mít žádné obavy z nezávislého dohledu ze strany Evropského společenství. Argumentace senátorů a jejich zatvrzelé odmítání hodnocení bezpečnosti zvenčí však svědčí o pravém opaku. Senát svým zamítnutím směrnice přispěl k tomu, abychom se stali ČEZkou republikou, kde bezpečnost jaderné energetiky bude plně v rukou jaderné lobby.“

Společná tisková zpráva Cally a Jihočeských matek

Dotování elektřiny z nových bloků Temelína by české ekonomice nepomohlo

Společnost Candole Partners vydala v listopadu 2013 publikaci s názvem Temelinomics 2, ve které se zabývá ekonomikou projektu výstavby nových bloků v Jaderné elektrárně Temelín, zejména s důrazem na navrhované dotační schéma pro vyráběnou elektřinu. Autoři docházejí k závěru, že investice do výstavby nových temelínských reaktorů nepřispěje k ekonomickému oživení v České republice.

Studie odhaduje, kolik zaplatí čeští odběratelé ČEZu navíc v důsledku garantované ceny pro elektřinu vyráběnou v nových temelínských blocích (prostřednictvím dotačního schématu Contract for Difference). V případě, že by garantovaná cena byla stanovena na 108 eur/MWh po dobu 35 let, inkasoval by ČEZ od zákazníků každoročně miliardu eur navíc. Aktuální spotová cena elektřiny na německém trhu dosahuje 46 eur/MWh, s ročním předstihem se elektřina prodává za 36 eur/MWh. Candole Partners ovšem předpokládá, že investice do nových bloků v Temelíně by pro ČEZ byla finančně zajímavá až při garantované ceně 115 eur/MWh.

Podle propočtů Candole Partners bude celková výše dotace výrazně vyšší než příjem, který by v případě výstavby a provozu nových temelínských bloků stát získal díky výběru daní a výplatě dividend. Autoři rovněž na základě akademických výzkumů zpochybňují pozitivní dopady investice na ekonomický růst. Jedním z důvodů je skutečnost, že na zakázky pro několik průmyslových podniků doplatí většina ostatních kvůli dražší elektřině. Klesne také koupěschopnost domácností.

Autoři studie upozorňují na rozdíl mezi navrhovaným dotačním schématem pro Temelín (podle britského modelu) a minimálními výkupními cenami pro obnovitelné zdroje. V případě obnovitelných zdrojů má stát možnost v případě příliš vysokého nastavení výkupní ceny zasáhnout. U dotačního schématu Contract for Difference platí stát minimální cenu po dobu 35 let, přičemž částka rok za rokem narůstá podle tempa inflace. V případě, že tempo růstu tržní ceny elektřiny bude nižší než inflace, reálná dotace pro ČEZ se zvýší.

Z pohledu budoucího schvalování dotačního schématu Evropskou komisí je zajímavý postřeh autorů Temelinomics, že na rozdíl od Velké Británie je v České republice připravováno speciálně pro ČEZ. Protože Evropská komise bude jednotlivé projekty posuzovat individuálně, není vyloučeno, že britský model projde a český nikoli.

Kompletní studie je ke stažení na <http://www.candole.com/research> .

Karel Polanecký pro Temelin.cz

Přírodovědné vycházky s Callou v roce 2013

Až počátkem listopadu jsme zakončili letošní sezónu přírodovědných vycházek s Callou, které pořádáme od roku 2008. Zájem o ně byl střídavý, hodně závislý na tématu i na počasí. Jako tradičně nejvíce zájemců

přilákaly vycházky ptačí a netopýří, nejmenší zájem byl o premiérovou vycházku za houbami, kterou ale ovlivnilo mrazivé a sychravé ráno, v němž asi hodně lidí zůstalo raději doma. A teď malý přehled, kam jste se s námi letos mohli podívat:

- 13. dubna – Kroužkování ve Stromovce (vedli ornitolog Petr Veselý a entomolog Jiří Řehounek, 65 účastníků)
- 11. května – Za orchidejemi a dáblicem na Vrbenské rybníky (vedli botanička Zuzana Štípková a botanik Milan Kotlínek, 11 účastníků)
- 21. června – Za nočními motýly na tankodrom (vedli entomologové Otomar Adam a Zdeněk Hanč, 15 účastníků)
- 6. září – Netopýří safari na sídlišti Vltava (vedla zooložka Lenka Barčiová, 42 účastníků)
- 21. září – Výprava za řezanem pilolistým (vedli botanik Petr Koutecký a entomolog Jiří Řehounek, 19 účastníků)
- 12. října – Za houbami na Borek (vedli mykolog Rudolf Mašek a entomolog Jiří Řehounek, 8 účastníků)
- 9. listopadu – Krmítka na tankodromu (vedl ornitolog Petr Veselý, 48 účastníků)

Fotografie z některých vycházek si můžete prohlédnout ve fotoblogu v tomto čísle Dáblika nebo prolistovat Facebookovou stránku Cally (<https://www.facebook.com/pages/Calla/157627402065>). Protože o vycházky je stále zájem, ze kterého máme radost, chceme v jejich pořádání pokračovat i příští rok.

Jiří Řehounek

Chcete-li na pořádání přírodovědných vycházek s Callou přispět, můžete poslat jakoukoli částku na číslo konta 3202800544/0600. Použijte variabilní symbol 888, podle kterého bezpečně poznáme, že přispíváte právě na přírodovědné vycházky.

11. května 2013 – Za orchidejemi a
d'áblíkem na Vrbenské rybníky

6. září 2013 – Netopýří safari na
sídlíšti Vltava

21. září 2013 – Výprava za řezanem
pilolistým

9. listopadu 2013 – Krmítka na tankodromu

MALÝ OPRAVNÍK BIOLOGICKÝCH OMYLŮ

Smečka malujících slonů

Možná jste tu zprávu v nedávné době zachytili též. Slonice žijící v Thajsku namalovala štětcem velmi realistický obraz kytice květin. Mne však na této zprávě opatřené videem zaujal intelektuální výkon redaktora Novinek, který v doprovodném textu snaživě připsal: „Zvíře je jedním ze smečky, která se věnuje výtvarnému umění.“

Když pomínu poněkud kostrbatý styl, na první pohled zaráží zejména použití termínu „smečka“ pro skupinu slonů. Tento pojem se používá prakticky výhradně pro skupiny šelem. Občas prý i pro skupiny jiných predátorů, např. žraloků (to mi ovšem v češtině dosud uniklo, tvrdí to pouze Wikipedie). Pro skupinu slonů (nebo třeba kopytníků) se samozřejmě používá pojem „stádo“.

Trochu škodolibě jsem se začal zabývat myšlenkou, jak nazvat skupinu redaktorů Novinek, která míří kupříkladu z redakce do restaurace. Pokud se přidržíme zavedené terminologie, tak nemohou chodit ani ve smečce, ani ve stádu. Správný termín pro skupinu primátů je totiž „tlupa“.

Jiří Řehounek

Stromů okolo cest vytrvale ubývá

Kdyby stály v jedné trase, vytvořily by alej dlouhou z Prahy do Olomouce – jenže 17 640 lip, dubů, kaštanů a dalších druhů dřevin už u našich silnic nestojí. Pokáceli je krajští silničáři okolo cest druhé a třetí třídy, které mají ve správě. Nejvíce stromů padlo ve středních Čechách, nejméně na Liberecku.

Vyplývá to z čerstvě vytvořené statistiky kácení alejí, kterou zveřejnilo sdružení Arnika. Čísla zpracovaná nevládní organizací pocházejí přímo z dat krajských silničních správ. Vysázeno bylo naopak pouze 10 870 mladých stromků. Na první pohled je zřejmé, že výsadby tempu kácení nestačí a aleje z naší krajiny stále mizí vysokou rychlostí.

Celkově pak v letech 2003-2011 padlo k zemi přes 120 tisíc stromů, které by mohly oboustranně lemovat cestu z Prahy do Říma. Důležitý je však také poměr mezi vykácenými a vysázenými stromy. Nejlepších hodnot dosahují kraje Moravskoslezský a Středočeský, kde silničáři vysadili stromů více, než pokáceli. Není však jasné, zda stromy zasadili opět okolo silnic nebo na úplně jiná místa. Zákon o ochraně přírody a krajiny sice stanoví, že za pokácené stromy je nutné vysadit takzvané náhradní výsadby. Nenařizuje ovšem striktně, že nové stromy se musí vysadit opět do alejí. Výsadby tak často skončí třeba v městském parku, což ovšem nemá pro obnovu vykácené aleje žádný význam. Řada krajů také neposkytlá kompletní informace o kácení a vysazování stromů.

Podrobnější údaje jsou pak na webu <http://arnika.org/kaceni-podle-kraju>

„Některé krajské silniční správy nám odmítají vydat informace o tom, kolik stromů okolo silnic v jejich správě padlo k zemi. Než jsme se na to začali ptát, silničáři v některých krajích si dokonce takové přehledy ani sami nevedli. Celkový trend jasně ukazuje, že stromů okolo krajských silnic ubývá, vysazuje se jich totiž podstatně méně, než se kácí. Pro přírodu i řidiče je to ke škodě, protože dobře ošetřované aleje jsou nejen plné života, ale pomáhají i řidičům při orientaci při zhoršené viditelnosti či zabraňují tvorbě sněhových jazyků,“ komentuje výsledky statistiky vedoucí kampaně Zachraňme stromy RNDr. Marcela Klemensová z Arniky. Dodává také, že jsou stromořadí typickým prvkem české a středoevropské krajiny vůbec a plní u silnic celou [řadu dalších funkcí](#).

Jaké trendy lze z přehledu vysledovat?

- 10 ze 13 krajských silničních správ poskytlo neúplné informace.
- Počet kácených stromů v alejích je v součtu podstatně vyšší než počet stromů nově vysazovaných.
- Pokud silniční správy nahlásily vysazování stromů, není vůbec jasné, zda šlo o výsadby alejí. Některé správy přiznaly, že jde o výsadbu mimo silniční pozemky. Lze se obávat, že v mnoha případech byla vykácena alej a nové stromy vysazeny zcela jinde.
- Přehled nezahrnuje kácení všech alejí: silnice I. třídy, rychlostní silnice a dálnice jsou ve správě Ředitelství silnic a dálnic ČR, místní a účelové komunikace spravují obce, hlavní město Praha spravuje kromě dálničních komunikací všechny typy komunikací vedoucí městem. Kácení po živelních událostech mohou provádět jednotky integrovaného záchranného systému bez vědomí správců silnic. Celkové počty pokácených alejí ve volné krajině za jednotlivé kraje tak mohou být mnohem horší. Arnika však sleduje zejména situaci u takzvaných okresních silnic II. a III. třídy, kam aleje historicky patří a kde také roste většina nejcennějších českých a moravských alejí.

„Desítky let, už od doby nástupu komunismu, se o aleje nikdo nestaral. V posledních dvou dekádách jsme pak svědky stavu, kdy namísto potřebné péče dochází ke kácení zanedbaných, ale krásných stromů okolo cest. Přitom už před lety Arnika nabídla krajům [návrh koncepce](#), jak se o aleje starat, přišla i s návrhem opatření, jak zvýšit jejich bezpečnost. Aleje v krajině, tedy i okolo silnic, mají přínosy jak pro přírodu, tak pro lidi včetně motoristů. Stromy potřebují především péči, je nutné aleje chránit, obnovovat a rozvíjet koncepční přístup, což se zatím daří jen v některých krajích,“ dodává mluvčí Arniky Vratislav Vozník.

Pozitivním příkladem mohou být silničáři z Vysočiny. Poté, co Arnika natřela několik alejí bezpečnostními pruhy, převzali pomyslnou štafetu a začali stromy sami natírat. Na základě jednání s Arnikou zpracovala silniční správa několik úspěšných žádostí o granty z prostředků EU a odborně ošetřili řadu historických alejí (6). Zdá se, že i v několika dalších krajích se situace obrací k lepšímu a silniční správy začínají zavádět postupy a hledat peníze pro výsadby alejí. Ve statistikách se to ale projeví vždy s mírným zpožděním.

Podle tiskové zprávy sdružení Arnika

DOPISY ČTENÁŘŮ

Kácení zdravých lip na kaplickém náměstí

Slíbila jsem napsat, jak dopadlo šetření kolem vykácení zdravých, kvetoucích lip na kaplickém náměstí. Nebylo to valné. Podala jsem na Policii ČR v Kaplici trestní oznámení, že byly odstraněny tyto krásné stromy v květu. Policista se mi to napřed snažil rozmluvit. Když jsem se nedala, sepsali se mnou protokol. Po 3 měsících mi sdělili, že v podstatě nic nevyšetřili. Prý šlo o nedorozumění. Ekologickou újmu nevyšetřili, protože nemusí. Nikdo prý žádnou škodu neutrpěl.

Je to smutné. Tak se v ČR nelegálně a také beztrestně kácí. Ještě bych ráda vyjádřila nějaký protest, až budou městští úředníci slavnostně, každý s nůžtičkami, přestřihávat pásku. Jen nevím, zda k takovému protestu seženu nějaké lidi.

Růžena Šandová, Kaplice

Tryzna za padlé lípy na kaplickém náměstí

V pátek 8. listopadu bylo s velkou slávou otevřeno zrekonstruované náměstí v Kaplici. Musím říct, že bez mohutných stromů působí náměstí smutně a bezútěšně. Pravda, jsou tam nyní čerstvě vysazené jiné stromy-třešně chloupkaté, původem z Japonska.

Tady musíme zdůraznit význam domácích, případně zdomácnělých druhů dřevin, které tam původně byly. Původní dřeviny byly v našich zeměpisných šířkách rozšířeny již před tisíci lety, ještě před tím, než člověk začal obdělávat půdu. V průběhu evoluce se živočichové přizpůsobili místní vegetaci. Každý domácí strom či keř je zdrojem potravy a domovem spousty živočichů. Mnoho živočichů potřebuje k

životu pouze určité dřeviny a pokud v krajině chybí, jsou ohroženi. S každou původní dřevinou tedy začíná potravní řetězec živočichů, kteří se starají o ekologickou stabilitu.

Lípy vytvářejí nádherný kmen pro potěšení nás všech. Zároveň hostí několik druhů chráněných a řadu vzácných druhů brouků z červeného seznamu. Ač byly lípy asi 60 let staré, byly zcela zdravé a právě kvetoucí. Pokud by zdravé nebyly, kaplický orgán ochrany přírody by povolil jejich kácení. Proto bylo třeba zařídit, aby padly nelegálně.

Staré stromy představují živé památníky, pamětníky důležitých událostí. Ekologicky nejvýznamnější a nenahraditelné jsou především staré stromy domácích druhů. Ekologický význam prudce klesá u dřevin introdukovaných (exotů), i když mohou vynikat svojí funkcí estetickou a kulturní.

Nová výsadba nebude po mnoho let plnit funkce, které lípy měly. Třešně chloupkaté sice krásně kvetou, ale o ekologické funkci už se mluvit nedá. Nadšení nejsme ani s dlažbou. Podoba náměstí je taková, jaká nikdy nebyla. Šťastnější řešení by byla kombinace staré, původní dlažby s kamennými kostkami tak, jak to můžeme vidět např. ve Slavonicích.

Růžena Šandová, Kaplice

Ministři Chalupa a Podivínský chtějí nahradit recyklaci spalovkami

Ministerstvo životního prostředí vedené ministry Chalupou (ODS) a Podivínským (KDU-ČSL) již od srpna 2011 systematicky plánuje nahradit recyklaci spalovkami. Přichází s tím utajovaná studie ministerstva, kterou od něj Hnutí DUHA právě získalo po řadě dosud marně opakovaných žádostí. Skandální studie počítá s tím, že množství odpadů, které končí na skládkách a ve spalovnách, se má zvýšit o 20 % oproti současnému stavu, přestože posledních deset let vytrvale klesá. Studie rovněž počítá s poklesem recyklace komunálních odpadů ze současných cca 30 % na pouhých 24 % v roce 2020, ačkoli v ní patříme k horšímu evropskému průměru. Většina zbylých odpadů by měla být spálena ve čtrnácti nových spalovnách za 60 miliard korun.

Úředníci MŽP tedy neplánují zlepšovat domácnostem recyklační služby a zvýšit recyklaci na úroveň Rakouska, Německa nebo Belgie a dalších vyspělých zemí. Česká republika nemíní zvyšovat třídění a recyklaci, jak požaduje legislativa a plány Evropské unie, ale vydává se opačným směrem. Úředníci plánují, že výstavbu nových spaloven podpoří patnácti miliardami korun (cca 5 000 Kč na průměrnou domácnost) z nových evropských fondů. Na provoz spaloven by pak zaplatili spotřebitelé každoročně v dotované ceně elektřiny navíc 1,3 miliardy korun. Spalování přitom představuje jednoznačně materiálově, energeticky, ekonomicky, ekologicky a zdravotně podstatně horší řešení než recyklace.

Evropská komise přitom začátkem října 2013 napsala, že dotace z evropských fondů by ČR měla soustředit na snížení produkce odpadů, opakované použití a zvýšení recyklace. Sázka na spalovny postavené z prostředků evropských fondů se přitom politikům už jednou nevyplatila. Z tří plánovaných projektů spaloven v Karvině, Mostě a Chotíkově u Plzně nedostal dotaci z Evropské komise ani jeden a všechny čelí soudním žalobám. Ministerstvo životního prostředí tak zřejmě přijde o 3,6 miliard korun, které namísto recyklace vyčlenilo na výstavbu spaloven. Ministři se ovšem zjevně nepoučili a pouštějí se do rizika znovu.

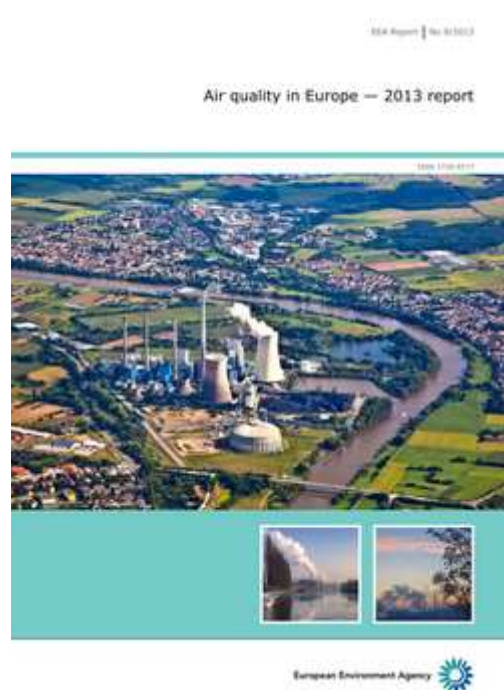

Získaná studie byla podkladem pro další politické dokumenty, které již Hnutí DUHA a další ekologické organizace dříve kritizovaly: Akční plán pro biomasu, Aktualizovaná státní energetická koncepce, první návrh Plánu odpadového hospodářství, Politika druhotných surovin a nyní i příprava Operačního programu životní prostředí (OPŽP) na roky 2014-2020. Obsah OPŽP však musí vláda obhájit před Evropskou komisí. Se studií plánující pokles naší již beztak nízké recyklace ho však obhájí pouze stěží.

„Ministři Chalupa i Podivínský stále opakují, že recyklaci podporují a že je u nich na prvním místě. Ministerstvem půl roku tajená skandální studie, kterou nám v rozporu se zákonem až dosud odmítalo vydat, přitom ukazuje, že jim podřízení úředníci dělají pravý opak. Ministři buď médiím lžou, nebo svůj úřad nevládají řídit. Obojí je neslučitelné s pozicí ministra životního prostředí,“ řekl Ivo Kropáček z Hnutí DUHA.

Tiskovou zprávu Hnutí DUHA upravil Jiří Řehounek

Český vzduch patří mezi nešpinavější v EU

Zpráva Evropské agentury pro životní prostředí (EEA) ukazuje, že znečištění ovzduší stále ohrožuje zdraví lidí v Evropě. Největší problém představuje jemný prach (PM 2,5), přízemní ozón a rakovinotvorný benzo-a-pyren. Česká republika podle zprávy EEA patří mezi země s nejhorším znečištěním, zejména z hlediska zamoření prachem a benzo-a-pyrenem. Přesto počítá s výjimkami pro velké průmyslové znečišťovatele, aby ještě po řadu let nemuseli plnit limity škodlivin, které stanovila evropská směrnice o průmyslových emisích z roku 2010.

„Podle zprávy EEA zhruba třetina obyvatel městských oblastí musí dýchat vzduch, který je znečištěný více než dovolují limity Evropské unie. A devět z deseti obyvatel těchto oblastí dýchá vzduch znečištěný více, než doporučuje Světová zdravotnická organizace (WHO) z hlediska ochrany zdraví,“ uvedl Miroslav Šuta z Centra pro životní prostředí a zdraví a dodal: „Česká republika v porovnání s dalšími zeměmi nedopadla dobře. Ve znečištění jemným prachem patří mezi nejhorší, společně s Bulharskem, Polskem, Slovenskem a Maďarskem. V letech 2011 a 2012 byla

hodnota WHO doporučená pro jemný prach překročena v ČR na všech stanicích hodnocených Státním zdravotním ústavem.

Jako jemný prach se obvykle označují částice s průměrem do 2,5 μm , které jsou schopny pronikat hluboko do dýchacího systému. Krátkodobé vdechování prachu zvyšuje počet zánětlivých onemocnění plic, působí negativně na srdečně-cévní systém, vede ke zvýšení počtu hospitalizací a k vyšší úmrtnosti. Dlouhodobé působení prachu zhoršuje plicní funkce u dětí i dospělých, zvyšuje počet chronických obstrukčních onemocnění plic a snižuje délku dožití, hlavně v důsledku úmrtí na srdečně-cévní a plicní onemocnění.

„V případě znečištění rakovinotvorným benzo-a-pyrenem patří ČR mezi naprosto nejhorší. Hodnoty zamoření v Ostravě-Radvanicích nebo v Karviné nemají v západní Evropě obdoby. Překonat je dokázaly jenom nejznečištěnější oblasti Bulharska a Polska,“ uvedl Šuta a doplnil: „Benzo-a-pyren je rakovinotvorný polyaromatický uhlovodík, který se do ovzduší uvolňuje jako důsledek nedokonalého spalování. Jeho celoroční koncentrace by neměla překročit 1 ng/m^3 , ale v Ostravě či Karviné bývá limit překračován osmi- či desetinásobně. Přitom studie prokázala, že děti narozené a bydlící po šest let

v nejznečištěnější oblasti Ostrava východ (Radvanice, Bartovice, Slezská Ostrava) měly třikrát vyšší výskyt lékařem diagnostikovaného průduškového astmatu a nejméně dvakrát vyšší výskyt atopického ekzému a alergické rýmy než děti narozené a žijící ve zbytku Ostravy.“

V roce 2010 byla schválena evropská směrnice o průmyslových emisích, jež stanovila nové limity pro vypouštění hlavních škodlivin do ovzduší, které mají platit od 1. ledna 2016 pro největší průmyslové znečišťovatele. „Ministerstvo životního prostředí však připravilo Přechodný národní plán ČR, které počítá s výjimkami pro desítky znečišťovatelů, a to i v nejhůře zamořených oblastech Moravskoslezského kraje,“ uvedl Šuta a dodal „Dobrá zpráva je alespoň to, že tento plán musí projít procesem posuzování vlivů na životní prostředí (SEA), takže obyvatelé postižených oblastí se k němu budou moci vyjadřovat.“

Tisková zpráva Centra pro životní prostředí a zdraví

GRAF MĚSÍCE

Zdroj: Rozbor 2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, databáze a odhad kapitol státního rozpočtu, upraveno

Zdroj: Rozbor financování nestátních neziskových organizací z veřejných rozpočtů v roce 2012

POZVÁNKY NA AKCE

Sdružení Calla a a Hnutí DUHA

Vás srdečně zvou na besedy z cyklu Zelené čtvrtky

Geneticky modifikované potraviny (GMO)

s Margit Slimákovou

Proč nevnášet gen z ryby do rajčete? Zahráváme si s ohněm?

21. 11. 2013 od 18:00 hodin

v galerii Měsíc ve dne, Nová ul. 3, České Budějovice

Šumava z druhé strany

- NP Bavorský les

s Pavlem Storchem ze Správy NP Bavorský les

Jak se vyvíjely lesy na bavorské straně Šumavy? Jak na to reagují vzácné druhy? Jaké jsou rozdíly mezi starou a novou částí parku?

***Pozor, mimořádně ve STŘEDU 11. 12. 2013 od 18:00 hodin
v galerii Měsíc ve dne, Nová ul. 3, České Budějovice***

Více informací:

Calla – Sdružení pro záchranu prostředí, Fráni Šrámka 35, České Budějovice, tel.: 384 971 930, calla@calla.cz, <http://www.calla.cz>

Hnutí DUHA České Budějovice, Dlouhá 134, Kaplice, tel.: 380 311 459, ceskebudejovice@hnutiduha.cz, <http://www.hnutiduha.cz>

Druhý ročník soutěže Quarry Life Award

Cílem mezinárodní vědecké a vzdělávací soutěže Quarry Life Award je posílit povědomí o biologické hodnotě těžebních prostorů a přispět tak k ochraně a podpoře zdejší biodiverzity. Soutěž vyhlásila skupina HeidelbergCement v září 2013 ve 21 zemích a navázala tak na mimořádně úspěšný první ročník. Mezinárodním vítězem prvního ročníku se stal český tým s projektem „CEP II – pískovna pro biodiverzitu“, jehož aplikovaný výstup se v současné době daří úspěšně realizovat.

Soutěže se mohou zúčastnit studenti, výzkumní a vědečtí pracovníci, stejně jako všichni zájemci o obor, a to samostatně nebo v týmu. Přihláškou do soutěže je odevzdání projektového návrhu, který spadá do jedné z následujících kategorií: Zvýšení obecného povědomí, Posílení biodiverzity, Inovace a biodiverzita, Biodiverzita a vzdělávání, Studentský projekt. Z návrhů vybere odborná porota pět nejzajímavějších projektů. Jejich autorům bude umožněn přístup do vybrané provozovny a získají také finanční příspěvek k částečnému pokrytí projektových nákladů.

Termíny soutěže:

listopad 2013 – exkurze do soutěžních provozoven

1. březen 2014 – odevzdání návrhů soutěžních projektů

březen – září 2014 – práce na projektu ve vybrané provozovně

září 2014 – odevzdání závěrečné zprávy projektu

listopad a prosinec 2014 – národní a mezinárodní vyhlášení výsledků soutěže

Závěrečné zprávy projektů posoudí národní a mezinárodní porota. Národní porota ocení ve své zemi tři vítěze, kteří získají finanční odměnu ve výši 5 000 euro, 3 000 euro a 1 500 euro. Mezinárodní porota vybere šest celosvětových vítězů: finanční odměnou 10 000 euro bude oceněn nejlepší projekt v každé z kategorií, celkový vítěz soutěže získá odměnu 30 000 euro.

V rámci soutěže připravily pořadatelské společnosti Českomoravský cement a Českomoravský štěrka sérii exkurzí do soutěžních provozoven. Ještě zbývají:

Branžovy (Středočeský kraj) - čtvrtek 21. 11.

Tasovice (Jihomoravský kraj) - pondělí 25. 11.

Na jednotlivé exkurze je nutné se předem přihlásit na e-mail eliska.vinklerova@cmcem.cz nebo na telefon 725 633 274. Účastníci následně obdrží další instrukce. Veškeré informace o soutěži naleznete na www.quarrylifeaward.cz

Připomínkujte energetickou koncepci. Právě teď!

A přijďte o ní debatovat

Každý člověk se zájmem o své zdraví, peněženku, přírodu, životní prostředí a budoucnost České republiky může do 11. prosince vyjádřit svůj názor na státní energetickou koncepci. Ekologické organizace proto připravily portál www.energetickakoncepce.cz, z něhož mohou lidé poslat své připomínky a vyjádření. Je určen všem, kteří chtějí moderní ekonomiku založenou na energetické efektivitě a čisté obnovitelné energii a nechtějí platit vysoké účty za energii, bourat severočeské vesnice kvůli těžbě uhlí, ohrožovat klima a stavět nové jaderné reaktory či obří spalovny podle návrhu ministerstva průmyslu.

Čestnost při debatě a energetika a CDE - diskutujeme elektronicky prostředím
Wls zvu na diskuzi

Quo Vadis

STÁTNÍ ENERGETICKÁ KONCEPCE?

05. 12. 2013
16-19 hodin

ČSVTS, Novotného lávka 5,
Křižákovská (č. 319)

V rámci diskuzí:

- Lenka KOVAČKOVÁ, Ministerstvo průmyslu a obchodu, vedoucí oddělení energetiky a obnovitelných zdrojů
- Petr VYMAZAL, Ing. spol. s r.o., AP zpracovatel technické části na Plánu energetiky ČR
- Jan ONDŘICH, Candole Partners, ekonom
- Michal ŠNOBL, J&T analytik
- Martin SEDLÁK, Aliance pro energetickou soběstačnost, analytik
- Jan ROVENSKÝ, Greenpeace ČR, vedoucí energetických projektů

Logos: CDE, CTEA, Greenpeace, others.

Další příležitostí diskutovat možnosti zajištění našich energetických potřeb je veřejné projednání návrhu koncepce pořádané ministerstvem průmyslu **ve čtvrtek 21. listopadu od 15 hodin v hotelu Ambassador v Praze.**

Diskuse pod názvem "**Quo vadis státní energetická koncepce?**" se koná **5. prosince od 16 hodin v domě ČSVTS na Novotného lávce 5 v Praze.** V moderované debatě vystoupí: Lenka Kovačková z Ministerstva průmyslu a obchodu, Petr Vymazal z firmy Amec s.r.o., která zpracovala hodnocení vlivů koncepce na životní prostředí, ekonom Jan Ondřích z Candole Partners, ekonomický analytik J&T Michal Šnobl, energetický analytik Martin Sedlák z Aliance pro energetickou soběstačnost a vedoucí energetických projektů Greenpeace ČR Jan Rovenský.

[V pozvánce najdete podrobnosti.](#)

RYSÍ HLÍDKY ROZŠIŘUJÍ SVŮJ TÝM. CHCETE SE PŘIDAT?

Rysí hlídky je název pro dobrovolnický projekt Hnutí DUHA. Cílem tohoto projektu je přispět k ochraně šumavské populace rysa ostrovida, kterou ohrožuje především pytláctví. Dobrovolníci Rysích hlídek nyní rozšiřují svůj tým. Na listopad jsou připraveny dva úvodní semináře pro nové dobrovolníky, kde se zájemci dozví potřebné informace o ekologii těchto šelem, ale také jejich ohrožení a možnostech ochrany.

Rysí hlídky jsou skupiny vyškolených dobrovolníků, kteří se pohybují v zimní přírodě Šumavy a Pošumaví a svoji přítomností odrazují pytláky od jejich nelegálních aktivit. Kromě toho přinášejí cenné informace o výskytu těchto šelem. Při svých „pochůzkách“ totiž mapují pobytové znaky rysa – například hledají stopy a dokumentují je či odebírají vzorky trusu, ze kterých je možné odlišit jednotlivá zvířata ale také určit složení jejich stravy.

Rysí hlídky přinášejí možnost, jak užitečně a příjemně strávit čas. Hnutí DUHA poskytuje dobrovolníkům ubytování v horských chatách a ubytovnách a příspěvek na cestovné. Máte-li zájem stát se jejich součástí, navštivte naše webové stránky www.selmy.cz a přihlaste se na úvodní seminář, tzv. Ostrovidění.

Josefa Volfová

OSTROVIDĚNÍ

Chcete se podílet na ochraně rysa ostrovida na Šumavě?

Chcete se stát dobrovolníkem Rysích hlídek?

Pak právě pro Vás je určen úvodní seminář Rysích hlídek „Ostrovidění“

29. 11.–1. 12. 2013 v Prachaticích

Dozvíte se zde:

- zajímavosti o životě rysa
- jak poznat jeho přítomnost v přírodě
- jak můžete přispět jeho ochraně

Více informací naleznete na www.selmy.cz, Hnutí DUHA, tel. 775 734 434, rysi.hlidky@hnutiduha.cz

Povodně a stav české krajiny 2013

Může nám krajina pomoci zmírnit průběh povodní a sucha? Jak se voda zrychlí v regulovaném korytě? Co se děje s vodou v říční nivě? Jak dochází k rozlivu? Může rozliv zmírnit povodeň? Chcete pozorovat a ovlivňovat tyto jevy na stolním modelu říční nivy s regulovatelným oběhem vody, který byl vytvořen podle řeky Lužnice? Chcete si vytvořit vlastní povodeň, měřit její rychlost a objem?

Pozvánka na přednášku s ukázkou práce s modelem říční nivy s regulovatelným oběhem vody.

Pořádá: Daphne ČR a město Třeboň

Lektor: RNDr. David Pithart, CSc. (Daphne ČR)

Čas a místo konání: 28. 11. 2013 v 10:00 hod, ve velké zasedací místnosti Městského úřadu Třeboň, Palackého nám. 46, č. dveří 119.

Seminář je určen pro vzdělávání dospělých a je zároveň pilotáží nových a originálních výukových pomůcek, vytvořených v rámci projektu OPVK Jihočeský kraj: „Zdravá jihočeská krajina - Vzdělávání o trvale udržitelném využívání přírody a krajiny jako součást konkurenceschopnosti klíčových profesních skupin“.

Svou účast prosím potvrďte na adrese: vaclava.fliegelova@mesto-trebon.cz.

Zpravodaj **Ďáblík** pro své členy a přátele vydává:

Calla – Sdružení pro záchranu prostředí

Naše adresa: Fráni Šrámka 35, 370 01 České Budějovice

Telefony: 384 971 930, 387 311 381 • **Fax:** 384 971 939

E-mail: calla@calla.cz • **Internet:** <http://www.calla.cz> • Calla je také na [Facebooku](#)

Naše konto: 3202800544 / 0600 GE Money Bank, pob. České Budějovice

IČO: 62536761

Uzávěrka dalšího čísla je do konce listopadu 2013. Články posílejte na edvard.sequens@calla.cz.

Databázi odběratelů spravuje Romana Panská. Nechcete-li dostávat tento zpravodaj, napište nám a my Vás okamžitě vyřadíme z adresáře. Chcete-li se přihlásit k jeho pravidelnému odběru, pište na calla@calla.cz.

Všechna starší čísla občasníku **Ďáblík** najdete na webových stránkách sdružení Calla.

Líbil se Vám Ďáblík? Pomozte nám s jeho šířením!

Pošlete ho svým přátelům s nabídkou na pravidelný odběr do e-mailové schránky.

Můžete nám také přispět na vydávání.

Použijte číslo účtu 3202800544 / 0600 a variabilní symbol: 111.

Děkujeme!